

'Anderen gaan pas van jou houden als je eerst vol-doende van jezelf houdt.' Jan van Zijl vindt dat het mbo trots op zichzelf moet zijn.

'De dag was verpest / ik lag nog in mijn nest.' Mbo-studenten heten ouders welkom in de wereld van de hiphop. 'Yo, wie wil er beatboxen?'

Mbo-Uitblinker Ashwin Zondag: 'Het mbo heeft me ver gebracht. Ik ga me 100 procent inzetten om het mbo meer onder de aandacht te brengen!'

Pagina 3 Opening 6-Daagse

Pagina 5-11 CompetentCity

Pagina 13 Dag van Iedereen

Pagina 14 Slotcongres

Pagina 15 Mbo-uitblinker

CompetentCity zorgt voor inhoudelijke invulling programma

6-Daagse laat beroepsonderwijs schitteren

Van 9 oktober tot en met 15 oktober vond de 6-Daagse Beroepsonderwijs plaats. Het programma zette elke dag vanuit een andere aanlegroute het beroepsonderwijs centraal. Het resultaat: een enorme boost voor het beroepsonderwijs.

Het was een volle, maar eneroverende week, waarin het beroepsonderwijs zich op uiteenlopende manieren presenteerde. Zo stond de opening vooral in het teken van de deelnemers aan de Worldskills 2009 en brachten MBO Raad-voorzitter

Jan van Zijl en staatssecretaris Van Bijsterveldt helder onder woorden wat het belang is van het mbo. Op zaterdag mochten alle scholen hun deuren openen, terwijl op maandag trainen vol onderwijsprofessionals naar CompetentCity reden voor

allerlei presentaties en workshops over de invoering van cgo. Dinsdag vierde heel Nederland de Dag van de Stagiaire en werden duizenden stagiaires door hun leerbedrijf in het zonnetje gezet. Woensdag was de Dag van Iedereen, waarbij mbo'ers op pad gingen om ouders te ontmoeten. Donderdagochtend kwam, net als maandag op CompetentCity, de inhoud weer aan bod. In het Haagse Lucent Danstheater bespraken stakeholders van de MBO Raad

in drie debatrondes de toekomst van het beroepsonderwijs aan de hand van het KBA-onderzoek 'Kiezen en delen' over de verschillende beleids-opties. Donderdagavond vond het grote slotgala plaats met de verkiezing van de Landelijk Ambassadeur Beroepsonderwijs (ook wel bekend als de Uitblinker). De MBO krant doet, van feestelijke opening tot slotgala, uitgebreid verslag van deze geslaagde meerdaagse boost voor het beroepsonderwijs.

Regionale winnaars Beste Technisch Leerbedrijf bekend

Eind september hebben de regionale jury's drie bedrijven uitgeroepen tot het Beste Leerbedrijf van hun regio. Door Kenteq erkende leerbedrijven in de domeinen elektrotechniek, installatietechniek en metaal waren verdeeld over drie verkiezingsgroepen. In de Randstad is HTM Railmateriaal uitgeroepen tot winnaar, in Zuid-Nederland rolde Food Systems als winnaar uit de bus. In Noord-Nederland werd specialist Kaak Nederland B.V. tot regionale winnaar gekroond. De drie bedrijven ontvangen een award en een bedrag van 2.500 euro voor een educatieve of maatschappelijke activiteit. De winnaars uit de drie verkiezingsgroepen dingen mee naar de landelijke titel Beste Leerbedrijf 2010. Deze sectoroverstijgende verkiezing wordt in 2010 door Colo in opdracht van het Ministerie van OC&W georganiseerd.

En de mbo-docent van het jaar is...

Harm den Dekker (32), docent koken bij De Rooi Pannen in Tilburg, is tijdens 'De Avond van het Onderwijs' uitgeroepen tot mbo-docent van het jaar. Hij kreeg zijn prijs uit handen van minister Plasterk. Den Dekker wordt geroemd om zijn passie, goede begeleiding en duidelijkheid. SBL (Stichting Beroepskwaliteit Leraren en ander onderwijspersoneel) is de organisator van de jaarlijkse verkiezing. Uit zo'n tweeduizend aanmeldingen maakte zij een voorselectie van achttien leraren en leraressen. Hieruit kwamen negen nominaties. In het decembernummer van de MBO krant vindt u een uitgebreid interview met de mbo-docent van het jaar.

Waardering competentiegericht onderwijs groeit

Tijdens CompetentCity stonden twee onderzoeken centraal met een gelijklopende boodschap. Zowel de enquête die Colo vooraf hield onder de bezoekers van CompetentCity als de vierde cgo-monitor toont een groei in de waardering voor het competentiegericht onderwijs.

De Colo-enquête werd gepresenteerd bij de opening van CompetentCity 2009. Ben Rijgersberg, directeur bij het Colo, meldde 'een stijgende lijn' in de waardering van het cgo. Driekwart van de respondenten stelt dat er draagvlak is voor

de invoering van competentiegericht beroepsonderwijs en vindt de kwalificaties een verbetering ten opzichte van de eindtermen.

ECBO-monitor

Een tweede concrete vingerwijzing

naar een breder draagvlak voor cgo is het rapport 'Beroepsonderwijs in verandering: op weg naar competentiegericht onderwijs'. Dit rapport werd tijdens CompetentCity gepresenteerd en daarna besproken door de onderzoekers en mensen uit het veld. Het onderzoek toont aan dat de waardering voor cgo bij docenten gegroeid is. De leerbedrijven blijven, ook nu ze langer met experimentele opleidingen te maken hebben, een positieve grondhouding ten opzichte van cgo houden. Verder blijkt dat voortijdige uitval en

tussentijds wisselen van opleiding bij de experimentele opleidingen minder voorkomt. De waardering van de leerlingen in de experimentele opleidingen is vergelijkbaar met de wijze waarop leerlingen uit niet-experimentele opleidingen tegen hun opleiding aankijken. De onderzoekers constateren overigens ook dat het noodzakelijk is om cgo meer vorm te geven, want niet alle doelen worden gehaald. Lees op pagina 10 meer over dit onderzoek en de discussie die hierover op CompetentCity werd gehouden.

www.mboagenda.nl

Kijk ook eens op www.mboagenda.nl voor een volledige overzicht van alle evenementen in en voor het mbo. Op deze website kunt u ook uw eigen activiteiten aankondigen.

Onderwijs en de interreligieuze achtergrond van leerlingen

Datum: 3 november 2009

Plaats: Amsterdam

Georganiseerd door: Centrum voor Nascholing Amsterdam

Bijeenkomst Steunpunt Taal & Rekenen in het mbo

Datum: 4 november 2009

Plaats: Arnhem

Georganiseerd door: Herontwerpschool

Masterclass Stress in het klaslokaal

‘Hoe kan ik de generatie Einstein beter begrijpen en motiveren?’

Datum: 5 november 2009

Plaats: Ede

Georganiseerd door: Herontwerpschool

Our European House

A presentation of To-Gather and other learning tools for active citizenship

Datum: 9 november 2009

Plaats: ‘s-Hertogenbosch

Georganiseerd door: Hanze Hogeschool Groningen / Koning Willem I College

Dé Onderwijsdagen 2009

Samen Slim Leren

Datum: 10 november 2009

Plaats: Utrecht

Georganiseerd door: Surf en Kennisnet

Training voor teamleiders

Datum: 10 en 12 november 2009

Plaats: Centraal in het land

Georganiseerd door: Onderwijsadviesbureau Dekkers

Congres ‘Leren en laten leren’

Voor professionals in onderwijs

Datum: 13 november 2009

Plaats: Amsterdam

Georganiseerd door: Centrum voor Nascholing Amsterdam

Gecertificeerd Studieloopbaanbegeleider in het mbo

Professionaliseer uzelf als leercoach

Datum: 14 november 2009

Plaats: Arnhem

Georganiseerd door: Studiecentrum voor Bedrijf en Overheid

Regionale bijeenkomsten BètaMentality, het vervolg

Datum: 16 november 2009

Georganiseerd door: Regionaal Herontwerpschool

Meer Tijd voor Taal

Datum: 19 november 2009

Plaats: Den Haag - Nootdorp

Georganiseerd door: Profiel vakblad / Bureau ICE

Leergang Deskundige examinering in het mbo

Datum: 25 november 2009

Plaats: Ede

Georganiseerd door: Herontwerpschool

Profiel vakblad Pro-meeting Taalbeleid

Datum: 8 december 2009

Plaats: Amersfoort

Georganiseerd door: Profiel vakblad

Aanbod Herontwerpschool vanaf oktober 2009

De Boardrooms zijn nu echt goed van start gegaan. Er lopen nu twee series naast elkaar die tot december 2009 duren. De berichten zijn zo positief dat er zelfs een verzoek is gekomen om een bepaalde sessie te herhalen. Dat gaat ook gebeuren in januari 2010.

Team Columbus

28 oktober 2009

Locatie: ROC Aventus

Speciale bijeenkomst van het Steunpunt taal & rekenen

Specifiek over Rekenen

4 november 2009

Locatie: Regardt in Arnhem

Masterclass SARV

5 november 2009

Locatie: Aequor in Ede

Team Tijd

5 november 2009

Locatie: Noorderpoort College

Implementatie cgo

5 november 2009 bij ROC van Amsterdam

17 december 2009 bij ROC Midden Nederland

Door: Marc Veldhoven

Regionale bijeenkomsten Platform Bèta Techniek

16 november 2009, Friesland College (Leeuwarden)

17 november 2009, ROC Nijmegen

18 november 2009, Leeuwenborgh Opleidingen Maastricht

19 november 2009, ROC Tilburg

Flitsbijeenkomst Steunpunt taal & rekenen

20 november

Locatie: NBC in Nieuwegein

Leergang Deskundige examinering in het mbo

Eerste bijeenkomsten

25 en 26 november 2009

Locatie: De Reehorst in Ede

Kenniskring van Accountmanagers

26 november 2009

Locatie: De Reehorst in Ede

Voor deze bijeenkomst worden mensen uitgenodigd.

Taal is cruciaal

12 maart 2010

Locatie: Van der Valk in Nootdorp

[Meer informatie en inschrijven: www.herontwerpschool.nl](http://www.herontwerpschool.nl)

Een netwerk van wol

Het middelbaar beroepsonderwijs verandert, onder andere door de invoering van het competentiegericht leren. De rol van Human Resources Management is cruciaal bij veranderingen en stond dan ook centraal tijdens het congres ‘HRM hijst de zeilen’.

‘HRM hijst de zeilen’ vond plaats op 17 september. Ruim 200 HRM-ers waren naar congrescentrum NBC in Nieuwegein gekomen om kennis en ervaringen uit te wisselen, met name tijdens de workshops. Deze workshops gingen over best practices, zoals de manier waarop het Graafschap College zij-instromers werft en behoudt, of de manier waarop Leeuwenborgh Opleidingen zijn middenmanagement ontwikkelt. Leeuwenborgh Opleidingen heeft afgelopen jaar zijn opleidingsteams kleiner gemaakt. Ze bestaan uit maximaal 20 fte en zijn de spil van de organisatie geworden. Alle managers van de teams hebben een traject gevolgd, dat gericht was op het elkaar durven zoeken, het aan elkaar verbinden van mensen. Dát is wat je nodig hebt in veranderingsprocessen. Zo’n veertig opleidingsmanagers en managers van bedrijfsdiensten hebben het traject gevolgd; het College van Bestuur en de directeurs waren aanwezig bij onderdelen ervan. Het programma stond vooraf niet helemaal vast; de problemen waar de deelnemers mee kwamen, waren leidend voor wat er aan de orde kwam. Wel stond vast langs welke twee dimensies gewerkt werd: de ROC-organisatie versus het individu en het bieden van mogelijkheden versus het creëren van vraag. Om een (verander)strategie uit te voeren, heb je immers leiders met passie en een gedeelde visie nodig. En je kunt bijvoorbeeld wel opleidingen aanbieden aan je medewerkers, maar zij moeten daar wel behoefte aan hebben.

Wol

De dag werd plenair afgesloten door stand-up comedian Adam Fields. Hij bracht in beeld dat de deelnemers aan ‘HRM hijst de zeilen’ een netwerk vormen: hij vroeg aan Helma, een van de aanwezigen, of zij zijn fantastische HRM-idee wilde aanhoren. Dat wilde ze wel en Adam symboliseerde hun communicatie door een bol wol naar haar toe te gooien. Uiteindelijk vlogen er tientallen gekleurde bollen wol door de zaal, waardoor een net-

werk aan draadjes ontstond. Adam: ‘Communicatie begint met jouw wil om iemand anders aan te horen, net zoals Helma mijn fantastische HRM-idee wilde aanhoren. Het web dat vervolgens ontstond, staat symbool voor jullie netwerk. Eén draadje is makkelijk te breken, maar een paar draadjes bij elkaar krijg je met geen mogelijkheid doormidden!’

Een greep uit de reacties:

- ‘Het was een nuttige dag! Goed om te horen dat andere ROC’s met dezelfde problemen worstelen als wij.’
- ‘Ik neem de tips die ik gehoord heb mee naar mijn eigen ROC.’
- ‘Drie kwartier was eigenlijk te kort voor een workshop. Maar een uur was ook te kort geweest, en twee uur ook! Er is zoveel te bespreken als je je vakgenoten ontmoet.’
- ‘Ik heb zoveel informatie en tips gekregen; ik moet alles eerst eens laten bezinken voordat ik de waarde ervan kan inschatten.’
- ‘Ik heb jaren bij commerciële organisaties gewerkt en werk sinds kort bij een AOC. Ik kan dus wel wat contacten gebruiken; ik ga vanavond gelijk de mensen die ik vandaag ontmoet heb, toevoegen aan mijn netwerk op LinkedIn!’

Alle presentaties die gegeven zijn tijdens ‘HRM hijst de zeilen’, staan op www.marktplaatsmbo.nl onder HRM.

Jan van Zijl: in goede handen tijdens opening 6-Daagse.

‘Wees zuinig op dit systeem’

‘Het mbo zou trots op zichzelf moeten zijn! Vijftig procent van werkend Nederland heeft een vakdiploma van het beroepsonderwijs.’ Opbeurende woorden van Jan van Zijl, voorzitter van de MBO Raad. Hij hield op vrijdag 9 oktober de openingstoespraak van de 6-Daagse Beroepsonderwijs.

Het had al eerder in verschillende toonaarden geklonken: zonder mbo komt er in ons land geen water meer uit de kraan, wordt er geen brood gebakken en geen huis meer gebouwd. Dat belang wordt nog te weinig gerealiseerd, ook in de eigen gelederen, laat Jan van Zijl tijdens zijn toespraak op de wervende multimediale opening van de 6-Daagse in Europa's grootste tv-studio in Hilversum weten: ‘We organiseren deze 6-Daagse zelfbewust en dat was nodig. In die anderhalf jaar dat ik de MBO Raad leid is me opgevallen dat we ook zelf niet altijd trots zijn op de prestaties in het beroepsonderwijs. Dat is niet goed. In alle psychologieboekjes kun je lezen dat anderen pas van jou houden als je eerst voldoende van jezelf houdt. En zo is het ook!’

Grote passie

De charismatische raadsvoorzitter erkent dat de fouten die er worden gemaakt, daar niets aan afdoen. ‘Er gaan dingen verkeerd. Dat moet ook mogen. Maar in het beroepsonderwijs gaat verreweg het meeste goed, uitstekend zelfs. 500.000 leerlingen volgen op onze scholen onderwijs, begeleid door zo’n 50.000 professionals waarvan het overgrote deel zijn of haar werk met grote passie doet. Het buitenland kijkt vol bewondering hoe wij ons onderwijssysteem hebben ingericht’, aldus Van Zijl. Hij vindt wel dat Nederland met de termen BOL en BBL met bijbehorende niveaus ‘weinig herkenbare en wervende namen’ aan het systeem heeft gegeven.

Conjunctuur

Van Zijl stelt dat de inrichting van het beroepsonderwijs prima zijn waarde bewijst in een schommelende conjunctuur. ‘In tijden van hoogcultuur kiezen veel studenten voor de BBL met een ritme van vier dagen werken en één dag school. In een laagconjunctuur zie je het omgekeerde. Op deze manier draagt de inrichting van het beroepsonderwijs enorm bij aan het voorkomen van jeugdwerkloosheid. ‘Hij roept vervolgens de politiek op om zuinig te zijn op dit systeem en om vooral weg te blijven van nieuwe stelselavonturen. ‘Deze brengen ons eerder bij een parlementaire enquête dan bij de oplossing van niet-bestaande problemen. Dat moest er even uit!’ verzucht hij.

Kosten per diploma

Het mbo-diploma is niet te duur, zo reageert Van Zijl op een artikel in het Financiële Dagblad eerder die week. In het artikel werden de kosten van universiteit, hbo en mbo tegen elkaar afgezet. ‘Wat blijkt is dat het halen van een academisch diploma meer kost dan het halen van een hbo- of mbo-diploma. Maar wat ons diploma toch relatief duur maakt, is dat in mbo-gediplomeerden aanzienlijk is geïnvesteerd om soms grote achterstanden – die eerder zijn opgelopen – weg te werken. Dat lijkt me maatschappelijk van groot belang’, aldus de warme pleitbezorger van het mbo.

‘Medaille Worldskills mooie PR voor eigen bedrijf’

Bij de Worldskills in Calgary (september 2009), waren drie Nederlandse podiumplaatsen. Voor Frank van Haastert en Job de Visser, als hoveniers opgeleid op het Edudeltacollege in Goes, betekende de zilveren medaille een bekroning op de eerdere kampioenschappen in Nederland en in Europa.

Frank en Job moesten op al die wedstrijden tuinen aanleggen binnen een bepaalde tijdslimiet. Steeds blonken zij uit in precisie en samenwerking. Op de Worldskills lagen de eisen en uitdagingen nog hoger. Job: ‘Je meet je daar met de top van de wereld op je vakgebied.’ Ze vonden het een fantastische ervaring. Eerst had het equipe enkele dagen rondgetoerd en de Rocky Mountains bezocht. Daarna startte de voorbereiding. In vier dagen tijd moesten Frank en Job een terrastuin aanleggen met waterpartij. Een lastige klus, omdat het te gebruiken zand andere eigenschappen had dan ze gewend waren. Mede daarom hadden ze weinig vertrouwen in een podiumplek. De vreugde was des te groter toen ze zilver bleken te hebben.

Stimulans

Wat betekent die prijs voor hen? Ze vinden het een stimulans voor het mbo en voor hun vak in het bijzonder. Job: ‘Het staat mooi op je cv en als we straks een eigen hoveniersbedrijf starten is het mooie PR.’ Job vult aan: ‘Het is ook een belangrijke

erkenning voor het vakmanschap. Op hoveniers wordt toch neergekeken, omdat je vuile handen maakt. Nu hebben we laten zien dat het een moeilijk en mooi vak is!’ Voor hen is duidelijk dat je in je vak veel kunt bereiken. Job: ‘De keuze voor een beroepsopleiding moet nooit een negatieve zijn. Je moet er helemaal voor gaan.’ Zelf is hij vanuit de havo ingestroomd in het mbo. Beslist geen stap achteruit. Job: ‘Op die manier krijg je het handwerk goed in de vingers. Je weet later precies wat uitvoerbaar is.’ Inmiddels zijn beiden doorgestroomd naar de hbo-opleiding Agrarische bedrijfskunde om hun kennis op het gebied van ondernemerschap te versterken. Daarna gaan ze de groene praktijk in.

Olympische allure

Tijdens de opening van de 6-Daagse werd het Nederlandse equipe van 28

jonge mensen gehuldigd. Gekleed als heuse Olympische spelers werden zij onder triomfantelijke muziek binnengehaald. In een toespraakje liet staatssecretaris Van Bijsterveldt weten ‘bijzonder trots’ te zijn op hun prestaties. Bij andere rondes was zij al onder de indruk gekomen van ‘zoveel passie, inzet en perfectie.’ Ze bekende tijdens de Worldskills zelf zó benieuwd te zijn naar de resultaten dat ze vanuit huis midden in de nacht naar Canada had gebeld. ‘Nu staan jullie hier trots. Het was een survival of the fittest met stevige concurrentie. Dat jullie hier staan betekent dat je met enthousiasme en inzet bergen kunt verzetten. Ik ben trots op jullie. Succes met jullie opleiding, toekomst en droom!’

Jos de Goei, als directeur van Skills Netherlands equipeleider in Calgary, besloot de huldiging met de woorden: ‘De Worldskills zijn een prachtige uitwisseling van kennis. Ook zijn ze een goed uithangbord voor het beroepsonderwijs, mede door de aandacht van lokale media over de prestaties van de deelnemende scholen. Zo’n evenement heeft veel uitstraling! Daarmee komt het beroepsonderwijs weer op de kaart.’

De Worldskills-medailisten en de overige deelnemers krijgen een gastvrij onthaal van de staatssecretaris. Met op de voorgrond v.l.n.r. Bob Kramer (brons bij CADD-tekenen) en de zilveren hoveniers Job de Visser en Frank van Haastert.

DAG 1

6-DAAGSE BEROEPS
OKT. 9-15 ONDERWIJS

Marja van Bijsterveldt:

'Ik ben niet de staatssecretaris van grote glitterprojecten'

Staatssecretaris Marja van Bijsterveldt van OCW mocht de 6-Daagse Beroepsonderwijs officieel openen door samen met oud-Uitblinkers en de Worldskills-deelnemers een buis met confetti open te knallen. Vlak daarvoor werd zij geïnterviewd door John Spierings.

Marja van Bijsterveldt aan tafel tijdens het tv-programma Vet Vak Man, dat op zaterdag 10 oktober werd uitgezonden op RTL 5. Verder aan tafel: mbo'er en zangeres Debrah Jade, meesterkok Cas Spijkers en presentator Jeroen Latijnhouwers.

Even over Prinsjesdag: we zijn geschrokken door de sombere berichten over Nederland. Moet het beroepsonderwijs zich zorgen gaan maken?
Van Bijsterveldt: 'Ik denk dat het beroepsonderwijs één van de sectoren is geweest die juichend bij Prinsjesdag vandaan kon lopen. Er is veel geld naar beroepsonderwijs gegaan, 215 miljoen euro voor de scholen plus een dikke investering in de bestrijding van de jeugdwerkloosheid waar het mbo onmisbaar is. We hebben geld uitgetrokken voor een stageoffensief. Met de kenniscentra bundelen we de krachten om meer stageplaatsen te creëren. Zonder stage kan een mbo-opleiding niet worden afgerond.'

Wat vindt u de sterke punten van het beroepsonderwijs in Nederland?

'Een sterk punt is het zoeken van de aansluiting met de arbeidsmarkt. De resultaten daarin wisselen, maar over het algemeen gaat dat heel goed. Jongeren die het mbo binnenkomen zijn eerst nog wat zoekend, kiezen daarna een vak en als ze klaar zijn gaan ze de arbeidsmarkt op of studeren verder. Daarmee is het mbo een belangrijke schakel in de economie. Ik vind het mooie van het mbo dat het een enorm breed scala opleidingen biedt die inspirerend kunnen zijn. Het sluit geen leerlingen uit; iedereen is welkom. Dat maakt het wel zwaar voor de mensen die er elke dag werken.

Daarom heb ik grote bewondering voor de professionals in het mbo.'

Zijn er ook nog verbeterpunten te noemen?

'We hebben in het verleden van al die aparte beroepsopleidingen ROC's gemaakt. Dat was ook de uitdrukkelijke wens vanuit politiek Den Haag. Er is daardoor zoveel gereorganiseerd, dat ik tegen leidinggevend wil zeggen: het is nu mooi geweest. Stop maar met verdere fusies en reorganisaties. Dat betekent wel dat scholen nu alles op orde moeten zien te krijgen, zoals het gewone handwerk van roosters, goede stagebegeleiding, voldoende lessen en goede beroepsvoorlichting. Ik ben niet de staatssecretaris van

grote glitterprojecten, maar van de houding: het moet op orde zijn op school. Daar ga ik met de onderwijsinstellingen de komende tijd hard mee aan de slag. De aandacht vanuit het ministerie is op dat punt buitengewoon groot.'

En wij krijgen de financiering die we daarbij nodig hebben?

'Daar gaan we heel hard voor vechten. Dat doe ik samen met betrokken leden van de Tweede Kamer. Ik merk dat geëngageerde Kamerleden nodig zijn om samen voor politieke doelstellingen te vechten. Ik ben ervan overtuigd dat als we dat samen doen, we heel veel voor elkaar krijgen. En een alerte MBO Raad behoort ook tot die samenwerkingspartners.'

We hebben iets laten zien van die Roadshow met MBO Marshals zoals Omar Munie, mede door u gefinancierd. Wat vindt u daarvan?

'Het werkt inderdaad het beste wanneer succesvolle oud-leerlingen laten zien wat je kunt zijn met een mbo-opleiding. En dat is buitengewoon veel: 44 procent van onze arbeidsmarkt bestaat uit mbo'ers. Dat zijn jongeren die het vak rechtstreeks vanuit de opleiding met liefde beoefenen of doorstuderen. Maar zij vormen wel de ruggengraat van onze economie. Als je als mbo'er je passie laat zien, er echt hard voor werkt en de lat hoog legt, dan kun je bergen verzetten!'

Hoe belangrijk is voor u de promotie van het beroepsonderwijs, zoals met deze 6-Daagse?

'Dat is hard nodig, want veel mensen hebben geen goed beeld bij het beroepsonderwijs. Laat die Uitblinkers maar zien, toon hoe mooi het mbo is.'

Mbo-studenten maken langste sushirol van Europa!

Tijdens het eenmalige programma Vet Vak Man, dat geheel in het teken stond van de 6-Daagse Beroepsonderwijs, verbeterden zo'n vijftig studenten van het Rijn IJssel College het Europees record 'langste sushirol'. Het oude record, dat stond op 133 meter, werd met 3,6 meter verbeterd. Het programma terugkijken kan op <http://tinyurl.com/vetvakman>.

DAG 2

Ontdek het beroepsonderwijs!

Voormalige gevangenis als catwalk (Xperience het mbo; AOC Friesland, Friesland College & ROC Friese Poort).

De specialisten van ROC Flevoland: voor uw wintercheck met gratis onderhoudadvies.

Creatief met Cibap, vakschool voor verbeelding.

Dansende opening van studentenfototentoonstelling ROC PhotoClick (ROCvA en ROC Flevoland).

CompetentCity opent met positieve geluiden

Het was een gedroomde aftrap van CompetentCity 2009: mooie resultaten bij de enquête die Colo vooraf hield onder de bezoekers. 'We zien een stijgende lijn.'

Maandag 12 oktober, half tien. De schouwburgzaal van de Reehorst zit tot de nok toe vol met mensen die dag in dag uit de leerling centraal stellen. Daarom begint CompetentCity ook met leerlingen. Dansende leerlingen om precies te zijn. De Dance Groep van ROC Rijn IJssel wervelt over het podium heen en zorgt voor een uitermate spectaculaire ouverture. Daarna spreekt dagvoorzitter Tom van 't Hek de hoop uit dat deze dag 'met een sfeer van een reünie, maar met zoveel meer inhoud' veel inspiratie mag brengen. De videoboodschap van Marja van Bijsterveldt – later live aanwezig – haakt in op die gedachte. 'Het jaar van de waarheid breekt aan. Blijf allen met een kritische houding naar het onderwijs kijken. Richt uw blik ook naar buiten, naar de praktijk. Uw inzet is hard nodig.'

Draagvlak

Daarna meldt Colo-directeur Ben Rijgersberg zich bij het spreekgestoelte. Colo hield voorafgaand aan CompetentCity een enquête over de invoering van cgo. De resultaten zijn bemoedigend. 'Het gros van de respondenten is werkzaam in het onderwijs. Onze vragenlijst geeft vooral het oordeel van de onderwijspraktijk weer. En dat oordeel is positief. We zien echt een stijgende lijn. Driekwart van de onderwijs-

professionals stelt dat er draagvlak is voor de invoering van competentiegericht beroepsonderwijs en vindt de kwalificaties een verbetering ten opzichte van de eindtermen. De heldere beroepsbeschrijvingen in de kwalificatiedossiers bieden een goede basis voor onderwijsorganisaties. Ook de vak kennis en vaardigheden zijn helder beschreven. Zo zijn er nog meer positieve bevindingen. Aandachtspunt blijft de ondersteuning. Twee derde van de respondenten gaf aan hulp te kunnen gebruiken bij de organisatie van de implementatie. Verder wil men ook na 2010 de support van MBO 2010. Ook wensen de respondenten meer ondersteuning van de kenniscentra. Iets waar Colo zich sterk voor gaat maken. De kenniscentra willen onderwijs en bedrijfsleven meer betrekken door paritaire commissies op te zetten. Verder willen we zorg dragen voor transparantie en een sterkere samenhang in de kwalificatiestructuur. Daarnaast werken we hard aan kennisdeling: docentenstages in bedrijfsleven, praktijkopleiders op scholen. Ook dat is een wens die uit de enquête naar voren kwam.'

Na de presentatie van Rijgersberg volgt een onderonsje tussen Van 't Hek en keynote speaker René van de Gijp en de officiële opening van CompetentCity. Met een druk op de knop zorgt de dagvoorzitter voor vuurwerk. Terwijl de rook nog in de neuzen naprikkelt, stroomt de zaal leeg, op naar de vele workshops en presentaties. CompetentCity 2009 is begonnen.

➤ **meer resultaten** van de Colo-enquête op www.colo.nl.

Taal: een zaak van iedereen

Taalontwikkeling is niet zozeer een taak voor managers, maar vooral een zaak van het team. Belangrijke voorwaarde is wel dat de manager taal op de agenda zet. Dat blijkt uit de workshop die het ITTA samen met ROC Midden Nederland gaf. Dit is derde jaar van het project Taal in het mbo. Daarbij zijn bij zestien ROC's taalcoaches aan de

slag. ROC Midden Nederland is één van deze ROC's. Voor het opzetten van een taalbeleid volgde de school de Checklist Taalbeleid Nederlands als teamopdracht van het ITTA (zie de uitgave Drieslag Taal). De twaalf stappen in deze checklist variëren van visieontwikkeling tot en met toegankelijk maken van lesmateriaal. 'Met de eerste stap – visieontwikkeling – leg je de basis voor de andere elf stappen', vertelt Marjan Brave, taalcoach bij de opleiding Assistent Horeca & Facilitaire Dienstverlening. 'In een cursus hebben we onder meer geleerd taalontwikkeling structureel een plek te geven binnen onze organisatie. Een opsteker die ik nu ook in andere teams kan gebruiken.'

Rondje Van Bijsterveldt

Ze wilde graag met leerlingen, vertegenwoordigers van bedrijven en onderwijsprofessionals spreken. En zo geschiedde. Staatsecretaris Marja van Bijsterveldt nam de tijd en onderging CompetentCity zoals ook de overige bezoekers dit evenement ondergaan. Veel meters maken, veel handen schudden, veel vragen stellen en vooral érvaren. Vol enthousiasme en oprecht geïnteresseerd ging ze op ontdekkingsreis...

Tel uit je winst

Iedereen moet kunnen rekenen, in beroep en in de maatschappij. Maar het algemeen niveau daalt. Het mbo kampt onder andere met de drem-pelloze toegang naar haar onderwijs: veel binnenkomers hebben een flinke achterstand, en er zijn weinig mogelijkheden om daar substantieel verandering in te brengen. Met een doorlopende leerlijn wordt dit probleem bij de wortel aangepakt, vanaf de basisschool kunnen leerlingen extra begeleiding krijgen. Voor mbo-niveau heeft de expertgroep doorlopende leerlijnen de referentieniveaus 2F (niveau 1, 2 en 3) en 3F (niveau 4) vastgesteld. Het is nu nog niet duidelijk op welke manier dit niveau in de examinering tot uiting moet komen; er volgt ook nog een veldraadpleging onder docenten.

Moeilijkheid is dat de commissie Meijerink al eerder een raamwerk rekenen heeft ontwikkeld, dat op een aantal punten subtiel verschilt met deze referentieniveaus. Toch is de zaal positief: 'We moeten niet alleen beren op de weg zien. Een doorlopende leerlijn is een fikse verbetering, laten we er wat van maken.'

KingSize Burger

Koning Willem I College gaf mei dit jaar een ludieke invulling aan Leren Loopbaan en Burgerschap (LLB). Met de studentenconferentie KingSize Burger bracht de school het onderwerp dicht bij de leerling. Basis voor de conferentie vormde een enquête onder leerlingen over hoe zij zichzelf als burger zagen. Lidy van Oss van het Center for Teaching & Learning: 'Daarbij verdeelden we burgerschap in vier deelgebieden: economisch burgerschap, politiek burgerschap, vitaal burgerschap en sociaal cultureel burgerschap. Hoe gezond eet iemand bijvoorbeeld? Doet iemand vrijwilligerswerk? En in hoeverre is iemand politiek betrokken?

Meer dan twintig studenten hielpen mee bij de organisatie van de conferentie. Ze ontwierpen bijvoorbeeld het logo, verzorgden het secretariaat en waren actief in de PR-campagne. De studenten ontvingen hiervoor punten in het kader van hun competentieontwikkeling. De enquête leverde interessante conclusies op. 'Zo blijken onze leerlingen dezelfde kernwaarden als het College van Bestuur te hebben', aldus Van Oss.

DAG 3

'Meesters in mbo veranderen'

Een heuse filmpremière tijdens CompetentCity. Zonder rode loper en BN'ers. Maar mét introductie door regisseur Marijke van der Putten en een eerste rij vol 'acteurs': docenten van de ROC's in Heerlen, Eindhoven en Dordrecht die in de film worden geportretteerd. In 'Meesters in het mbo veranderen' vertellen zij openhartig over wat cgo betekent voor henzelf en hun manier van lesgeven.

'Meesters in het mbo veranderen' is de tweede van zes films over hoe docenten de invoering van cgo ervaren. Dat was in veel gevallen flink wen-

nen, zo blijkt uit de film. Opleiden in projectvormen vergt een totaal andere manier van lesgeven die door veel docenten werd ervaren als een heuse cultuurschok.

Na afloop van de film, mede mogelijk gemaakt door MBO 2010 en 24 ROC's, werd er in de goedgevulde bioscoop van De Reehorst pittig nagediscussieerd. Een goede zaak, volgens regisseur Van der Putten. Het betekent dat cgo er toe heeft geleid dat er weer wordt nagedacht over onderwijs, de leerling en de link met het bedrijfsleven.

Savantis winnaar U-factor 2009

En de winnaar van de U-factor 2009 is... Savantis! Tijdens CompetentCity 2009 kreeg Hans Verschoor van kenniscentrum Savantis om klokslag één uur de prijs voor het best uitvoerbare kwalificatiedossier toegekend. Savantis kreeg voor haar dossier Signmaker een cheque van 500 euro en een trofee uitgereikt uit handen van juryvoorzitter Gerard Oud van het Clusius College. Savantis werd door Het Coördinatiepunt verkozen boven de overige genomineerde kenniscentra Stichting Hout en Meubel (SH&M) en Innovam. Hun ingestuurde kwalifi-

catedossiers haalden het net niet. Juryvoorzitter Hans Oud roemde het dossier Signmaker om 'de originele opleiding, de aansluiting bij de wensen van de leerlingen en de goede beschrijving van de uitvoerbaarheid. Al het goede uit de andere kwalificatiedossiers komt erin terug.' Verschoor liet weten het geldbedrag te besteden aan een dinertje voor medewerkers. Naast de cheque en de bloemen kreeg Savantis een award uitgereikt in de vorm van een verkeersbord 'Werk in uitvoering'. In totaal streken 241 kwalificatiedossiers om de U-factor.

René van der Gijp: 'Zoek de kracht van de leerling op!'

Toen oud-voetballer René van der Gijp gevraagd werd te spreken op CompetentCity was hij verbaasd. 'Ik heb zelfs geprobeerd hen van het onzalige idee af te brengen.' Zonder resultaat. Integendeel. Hij mocht zelfs twee keer aantreden. Omdat Loek Hermans op het laatste moment af moest zeggen, ging Van der Gijp in de eerste ronde door waar hij in de opening gebleven was. Over leipe ouders, passie en verrassingen.

Tom van 't Hek had een zware taak. Hij moest namelijk zorgen voor een rode draad in het verhaal van 'Gijpie'. En dat was niet gemakkelijk, omdat de geinponem daar zelf helemaal nooit mee bezig is. Van 't Hek was dan ook niet alleen gespreksleider, maar ook tolk: hij moest de voetbalanekdotes van Van der Gijp naar de onderwijspraktijk vertalen.

Zo vertelde Van der Gijp over een avond dat hij in een restaurant in Utrecht zat, toen er een man bij zijn tafeltje kwam staan die hem schreeuwend toewierp dat hij 'hen niet kapot zou krijgen'. De man bleek de vader van Wesley Sneijder te zijn, over wie hij daarvoor had gezegd dat hij maar op de reservebank terecht moest komen. Van der Gijp:

'Nu ik de vader van Wesley ken, begrijp ik waarom Wesley is zoals hij is. Leipe ouders verklaren vaak het gedrag van zo'n ventje.' Van 't Hek: 'En hier is natuurlijk een parallel met het onderwijs te trekken, waar ook leerlingen van allerlei pluimage bij elkaar in een klas zitten.'

Taart

Van der Gijp gaat verder: 'Een trainer (Van 't Hek: 'een leraar') moet zijn spelers (Van 't Hek: 'zijn leerlingen') verrassen. Hij moet verbinding met mensen zoeken en hen raken. In mijn tijd bij PSV moest je taart meenemen wanneer je de dag ervoor te laat was geweest. Op een gegeven moment zaten we elke dag taart te eten. Dat werkt niet. Je moet niet te voorspelbaar worden.' Volgens Van der Gijp heb je twee

soorten trainers. 'De eerste groep wil alles aan lastige kereltjes veranderen, terwijl de andere groep die ventjes alleen een beetje bijstuurt. Guus Hiddink behoort tot die tweede categorie. Hij zegt altijd dat iedereen voor hem gelijk is, maar dat klopt natuurlijk niet. Iedereen is juist verschillend!' Het uiteindelijke doel van een trainer (en dus van een leraar) is volgens Van der Gijp dat zijn pupillen over zichzelf moeten gaan nadenken. 'Zij moeten van zichzelf weten wat ze wel en niet beheersen. Zo weet ik van mezelf dat ik eigenlijk nergens geschikt voor ben. Ik heb namelijk geen enkel competitie-element in me. Een plaat voor je hoofd is in deze wereld niet genoeg om je staande te houden: je hebt drie appartementencomplexen nodig!'

Gordon in je droomteam?

Wat zijn de voorwaarden voor een succesvolle samenwerking bij onderwijsinnovatie? In de workshop Pauwen en Pinguïns gingen deelnemers actief aan de slag met het samenstellen van een projectteam voor een fictief project.

Hoe stel je je ideale projectteam samen? Met deze kwestie kreeg ROC Midden Nederland te maken in Nieuwe Ankers. In dit project zetten het ROC en de Koninklijke Marine samen een opleiding op voor een civiel marine-diploma. Dit volgens het cyclisch leren-principe: initiatie, analyse, concept, maken & invoeren, evalueren & reviseren en uitrollen. Het zoeken naar de juiste leden voor het projectteam kreeg veel aandacht.

Want: wat zoek je in een team? Welke competenties heb je nodig? Wie kunnen goed samenwerken? 'Allemaal hele legitieme argumenten om tot een goede samenstelling te komen', vertelt Edvard Spaapen van ROC Midden Nederland. 'Maar vergeet niet dat je een projectteam niet alleen moet samenstellen, je moet het ook onderhouden. Dat betekent bij langdurige projecten af en toe vers bloed naar binnen halen. Want anders is de energie al snel verstomd.'

Mensenwerk

Onderwijsinnovatie is mensenwerk. Daarom de fictieve opdracht aan de bezoekers van de workshop om een projectteam samen te stellen voor de bouw van een school die cgo- en toekomstproof is. Daarbij mogen ze kiezen uit verschillende bekende en minder bekende Nederlanders.

Kiezen ze John de Mol, ondernemer en conceptontwikkelaar pur sang? Nout Wellink, president van De Nederlandsche Bank en strategisch expert? Of Agnès Jongerius, doorbijter en hardline onderhandelaar? En zo komt er nog een rijtje BN'ers en BV'ers (Bekende Vlamingen) voorbij: Neelie Kroes, Foppe de Haan, Emiel Ratelband, maar ook Gordon, DJ Tiësto en striptekenaar Willy van der Steen. Binnen twintig minuten ligt er een droomprojectteam op tafel, helemaal gebaseerd op de benodigde competenties voor het project. 'Jullie samenstelling was een zuivere afweging van kwaliteiten', oordeelt Spaapen. 'In de praktijk gaat het vaak anders. Dan wordt er ook weleens gekeken naar wie er nog uren over heeft. Heel begrijpelijk, maar het is de vraag of je daarmee een succesvol projectteam creëert.'

Lastpakken in organisaties

Tegendraads, weinig gevoel voor hiërarchie, moeilijk stuurbaar, kritisch en onstuimig. Maar ook: innovatief, vooruitstrevend, enthousiast en gedreven. Zie hier in het kort een omschrijving van 'de lastige' medewerker. Bart Niedenzu van ROC Rivor en Barend Klickermann van Twynstra Gudde vertellen in hun interactieve workshop op CompetentCity over lastpakken, hun kenmerken en hoe je als manager het beste met hen om kunt gaan.

De definitie die de Van Dale van 'de lastpak' geeft – iemand die moeilijkheden, last en narigheid veroorzaakt – roept verdeelde reacties op onder de aanwezigen. Want: 'Is een lastpak niet ook iemand die iets nieuws realiseert dat niet helemaal binnen de eigen organisatie past?' Bekende 'lastpakken' als Moeder Theresa, Albert Einstein, Neelie Kroes en John de Mol bevestigen deze laatste uitspraak, aldus Niedenzu en Klickermann. De heren zijn bovendien van mening dat lastpakken in organisaties vaak buiten de gebaande paden denken, iets waarvan het management nogal eens onrustig wordt, maar waar ook voordeel mee te behalen valt. Daarom moeten managers hiervan ook niet meteen in de weerstand schieten. Klickermann: 'Je kunt lastpakken benutten om je organisatie een duw in de goede richting te geven. Gebruik de lastpak *for the greater good*.'

De aanwezigen worden vervolgens opgedeeld in vier groepen. Door met elkaar in discussie te gaan – iets dat de aanwezige lastpakken wel toevertrouwd is – moeten ze erachter zien te komen hoe lastpakken het beste ingezet kunnen worden binnen organisaties. Enkele bevindingen: 'Lastpakken komen in alle geledingen van organisaties voor.' 'Echte lastpakken kijken verder dan

hun neus lang is.' En: 'Lastpakken denken buiten de gebaande paden.' Maar ook: 'Je hebt goede en vervelende lastpakken. De goede geeft een voorzet in de juiste richting en blijft vervolgens op afstand. De vervelende lastpak is afgestompt doordat er niet naar hem of haar wordt geluisterd. Deze groep brengt niets op en is eigenlijk alleen maar lastpak.'

Tot slot geven Niedenzu en Klickermann de aanwezigen nog enkele handreikingen mee over de ideale omgang tussen manager en lastpak. 'De lastpak en de manager leven in verschillende werelden. Het is de kunst deze werelden te integreren.' Als manager doe je dit door de lastpak ten eerste inzicht te laten krijgen in zijn eigen drijfveren. Maar een manager moet er ook voor zorgen dat de lastpak weet hoe hij met de organisatiecontext omgaat. 'Dat is natuurlijk gemakkelijker gezegd dan gedaan', vertelt Klickermann. 'Want dan gaat het om ongrijpbare begrippen als organisatiecultuur en -historie. Het is dan ook vooral belangrijk dat de lastpak draagvlak weet te creëren binnen de organisatie.' Conclusie: 'Manager en lastpak moeten samen optrekken. Dan pas maak je als organisatie optimaal gebruik van de mogelijkheden die lastpakken bieden.'

Workshopleider Bart Niedenzu (ROC Rivor) legt de uit hoe lastpakken het best in een organisatie ingezet kunnen worden

Staf Depla (PvdA) en Jack Biskop (CDA) gaan het debat aan met de zaal.

Publiek zorgt voor vuurwerk bij politiek debat

Staf Depla (PvdA) en Jack Biskop (CDA) gingen er eens goed voor zitten. Zonder SP'er Jasper van Dijk, die op het laatste moment verstek moest laten gaan, zou het wel een rustig debat worden. De twee politici verschillen slechts op kleine punten van mening. Gelukkig was de zaal goed gevuld en kreeg het publiek de kans zijn tegengeluid te laten horen. Aan de hand van vier stellingen gingen de Kamerleden dan ook vooral in debat met de zaal.

Stelling 1: Het ministerie moet veel strenger zijn tegen scholen die onder de maat presteren.

Depla: 'We hebben het vaak over het gemiddelde, waardoor de slecht presterende scholen zich hierachter kunnen verschuilen. Dat moet afgelopen zijn: we moeten slechte scholen aanpakken! De slechte naam van cgo komt door de slechte invoering ervan op sommige plekken.' Biskop: 'Kinderen moeten een diploma halen dat iets inhoudt. Scholen moeten daarom open zijn naar hun docenten, leerlingen en de ouders. Ik geloof in het onderwijs. Ik geloof dat docenten echt goed onderwijs willen geven en dat het management de bedrijfsvoering goed wil organiseren.' Depla: 'Maar goede bedoelingen zijn niet genoeg!'

Stelling 2: Meer centrale landelijke examens komen het mbo-onderwijs ten goede.

Biskop en Depla in koor: 'Mee eens. Er moeten gestandaardiseerde examens voor de algemene vakken komen. Zo ben je gegarandeerd van

een goede kwaliteit van de examens en weet je zeker dat je voldoet aan de eisen. Voor de praktijkvakken is dit echter niet mogelijk.' De zaal reageert: 'Probleem is dat je dan te veel focust op de delen, terwijl het om het geheel gaat.' Biskop: 'We leggen nu nadruk op lezen, schrijven en rekenen. Probleem daarvan is dat we daardoor kunnen verhinderen dat een leerling zijn diploma haalt.' Het publiek reageert fel: 'Als een stukadoor niet kan spellen, haalt hij dan zijn diploma?' Depla: 'Als hij af en toe een foutje maakt wel. Als hij niet kan lezen en schrijven niet. Een diploma behalen houdt in dat je de basisvaardigheden beheerst.'

Stelling 3: Docenten moeten meer te zeggen krijgen over de invoering van het nieuwe onderwijs.

Biskop: 'Het merendeel van de organisaties is klaar voor cgo. Veel leraren zijn dat nog niet. Zij moeten nog een inhaalslag maken.' Depla: 'Docenten hebben vaak niet genoeg tijd gehad om zich voor te

bereiden op cgo. Scholen moeten pas overschakelen wanneer zij er klaar voor zijn, anders worden de leerlingen het slachtoffer.'

Stelling 4: De meeste ROC's zijn te groot om goed onderwijs te kunnen geven.

Depla: 'We zijn te ver doorgeschoten in de schaalvergroting. Hierdoor is bureaucratie ontstaan, waardoor de docent zijn werk niet kan doen. De goede bedoelingen van twintig jaar geleden zijn te ver doorgeschoten.' Biskop: 'Het gaat om de grootte van eenheden waar het primaire proces plaatsvindt. Het ROC West-Brabant is een goed voorbeeld van een instelling die bestaat uit allerlei kleine colleges.' De zaal komt in opstand: 'Het gaat niet om de grootte van de instelling, maar om de kwaliteit die ze biedt.' Depla: 'Maar misschien moet je wel zorgen voor een kleinere schaal om de kwaliteit van het onderwijs omhoog te laten gaan.'

Het uur is voorbij gevlogen. Maar wat nemen de politici nu eigenlijk mee?

Depla: 'De zere plekken kenden we natuurlijk al, maar ik heb hier al rondlopend veel nagedacht over de omslag van papier naar werkelijkheid.'

Biskop sluit af: 'Die examens voor BBL'ers zitten mij nog dwars. Daar moeten we wat mee.' Instemmend applaus volgt.

DAG 3

6-DAAGSE BEROEPS
OKT. 9-15 ONDERWIJS

Speel eigen baas met Grafimedia ondernemingsgame

Het is dé droom van menig mbo-leerling: zelf een bedrijfje leiden. Bij de interactieve workshop van het Utrechtse Grafisch Lyceum kon je alvast snuffelen wat er zoal komt kijken bij een eigen zaak. Joost Schouten van BitPress Educatie en Maria Wessels van MBO 2010 trakteerden de aanwezigen op de virtuele Grafimedia ondernemingsgame. Doel van deze educatieve internetcompetitie: laat groepjes mbo-grafimedialeerlingen het fictieve ontwerp-bureau Cooldesign leiden en geef hen de verantwoordelijkheid voor zakelijke beslissingen. Al spelender-

wijs raken zij vertrouwd met ondernemerstaken als marketing, inkoop en personeelsbeleid. Schouten: 'Als leerlingen achteraf hun beslissingen tijdens het spel analyseren, leren ze hoe ze het bedrijfsresultaat kunnen beïnvloeden.'

Het spel is volgens Schouten gemakkelijk aan te passen aan een andere context, zoals de detailhandel. Schouten: 'Hopelijk wordt die versie net zo succesvol als de eerste. De scholieren waren het lokaal niet uit te slaan. Ze zeiden: "Nu snappen we pas waar het om gaat!"'

Procesmanager Programmalijn Inhoud Marc Veldhoven citeert Willem Wilmink

Stel de juiste kernvragen

Doen we het wel goed? Dat is misschien wel de belangrijkste angst voor iedereen die de examinering van competentiegericht onderwijs wil vormgeven. Met behulp van de kaartenset 'Examinering à la carte' kunnen opleidingsteams en constructeurs zich de juiste vragen stellen, op de juiste momenten.

MBO 2010 Procesmanager Programmalijn Inhoud Marc Veldhoven stelde in zijn inleiding in Ede dat de examinering het niveau en de inhoud van het onderwijs bepaalt. Welke leerling vraagt immers niet om proefexamens, of is alleen geïnteresseerd in wat uiteindelijk van hem gevraagd wordt? Waarschuwend citeerde hij Willem Wilmink:

*'Wat moeten doen voor je ondergaat
Wat de zure regen voor bomen doet
Wat Satan deed voor het Paradijs
doet multiple choice voor het onderwijs'*

Handreiking

Een jaar voor de definitieve invoering van competentiegericht onderwijs komt MBO 2010 met een handreiking voor de vormgeving van examinering. De kaartenset 'Examinering à la carte' (ook te downloaden via www.mbo2010.nl) zorgt ervoor dat iedereen in de ontwerpfase, de ontwikkel- en de uitvoerfase en tijdens de evaluatie de juiste kernvragen stelt om kwalificerend te kunnen beoordelen. Gebruik deze handreiking constructief en de angst om het verkeerd te doen

verdwijnt, aldus Veldhoven, die vervolgens de (naar eigen zeggen) 'beginnersfout' maakt door te zeggen dat iedereen deze kaartenwaaier in de rode CompetentCity-tas heeft zitten.

Pittige vragen

Nadat de rust is weergekeerd, mogen de mensen achterin de zaal moeilijke vragen over examinering stellen.

'Wat wel kan, is vaak niet goed genoeg'

Als de personen in de rijen ertussen zelf tenminste geen betere vragen hebben. Op de eerste rij blijken onder andere 'Hebben we genoeg geld om goed te toetsen en te beoordelen?', 'Hoe vaak moet je toetsen om betrouwbaar te kunnen toetsen?', 'Hoe kun je de kwaliteit borgen van de praktijkbeoordelaars?' die toets te hebben doorstaan.

Visie

José Dams van CINOP, een van de auteurs van deze handreiking, geeft

niet direct antwoord op deze vragen, maar aan de hand ervan legt ze uit hoe de kaartenset werkt. Het begint in ieder geval altijd met een visie op kwalificerend beoordelen. De drie kernvragen die daarbij horen zijn:

- Wat is onze visie op kwalificerend beoordelen op opleidings- onderwijsinstellingsniveau?
- Welke kaders volgen uit onze visie op kwalificerend beoordelen?
- Hoe realiseren we een uitvoerbaar en betaalbaar kwalificerende beoordeling?

Juiste spoor

De kaartenset geeft vervolgens ook flink wat suggesties en tips die onderwijsinstellingen de goede kant op duwen. Waarbij iedereen natuurlijk ook zelf afwegingen moet blijven maken, aldus Dams. 'Zelfs als een eindassessment een ideaal examen lijkt: wanneer je er de school twee weken voor moet platleggen, kun je beter even verder zoeken. Het dilemma 'ideaal is te duur, en wat wel kan is vaak niet goed genoeg' is voor iedereen lastig. Door de kaartenset te volgen, zit u altijd op het juiste spoor, verzekert Veldhoven. Waarbij iedereen zelf afwegingen moet maken. Tot slot stelt de procesmanager dat beoordelen op competenties behoorlijk lastig is: 'Ze hebben nu eenmaal een bepaalde vaagheid, zeker voor de bpv en voor praktijkopleiders. Terugvallen op de werkprocessen en daarin het niveau meten, biedt betere mogelijkheden.'

Op ICT-stage in Afrika

Afstudeerstage of ontwikkelingswerk? 'Allebei!', aldus Ron Creutzberg, adviseur bij ECABO, het kenniscentrum voor beroepen in onder meer de ICT-branche. 'Het is niet het eerste waar je aan denkt, een ICT-stage in een land als Malawi. Maar het verrijkt je beroepsmatig én als mens.'

Samen met Edukans Ex-change bemiddelt ECABO al jaren bij stages naar Kenia en Malawi. Nederlandse mbo-leerlingen werken hier aan ICT-projecten met leerlingen van opleidingen ter plekke. 'Juist dat laatste maakt zo'n periode bij-

zonder', vertelt Ex-change's Henk Haring. 'Nederlandse studenten vertellen niet vanuit een ivoren toren hoe het moet, maar klaren de klus samen met de lokale studenten.'

'Natuurlijk is het in technisch opzicht een stapje terug', zegt Thijs Franssen, die in augustus terugkwam uit Malawi. 'Maar van omstandigheden die niet perfect zijn, leer je óók! Het ene moment ben je een pc aan het installeren, het volgende sta je op het dak uit te leggen wat een meter is, omdat er kabel moet worden gelegd voor een internetverbinding.'

Buddyproject biedt vmbo'er kans tot juiste keuze

Hoe kun je vroegtijdig schoolverlaten terugdringen, de motivatie bij leerlingen verhogen en de doorstroom van vmbo naar mbo vergroten? Het antwoord, volgens ROC de Leijgraaf, vmbo-school het Hooghuis en kenniscentrum beroepsonderwijs Kenwerk: een buddyproject. Titus Burgers, teamleider projectbureau bij Hooghuis: 'Als je een vmbo'er in een vroeg stadium door een mbo'er laat begeleiden, geef je hem de tools in handen om de juiste keuze te maken.'

kader van het buddyproject werkten beiden nauw samen in restaurant Buitengewoon in Oss. Erwin van Roosmalen van Buitengewoon stak zijn waardering voor de pilot niet onder stoelen of banken: 'Als een mbo-leerling bepaalde taken overneemt, kan ik effectiever met de vmbo'er omgaan. We zullen zeker met dit project doorgaan, er is een goede samenwerking met de scholen. Jouri is ons goed bevallen en hij kan hier blijven werken.'

Veel zelfstandiger

Van Roosmalen benadrukte voor dit project niet enkel 'de krenten uit de pap' te willen halen, maar ook de twijfelgevallen een kans te willen geven. 'We gaan het nooit leuker maken dan het is. De horeca is hard werken, een leerling moet veel uren maken. Omdat Jouri een tijdje met het buddysysteem heeft meegedraaid, is hij uiteindelijk krent in de pap geworden.' Als Jouri en Marjolein zelf aan het woord komen, blijkt het buddyproject voor de vmbo-leerling én de mbo-leerling voordelig uit te pakken. Jouri: 'Marjolein heeft me uitstekend geholpen met het maken van gerechten.' Marjolein zelf is ook enthousiast: 'Ik voel me veel zelfstandiger. En ik heb meer kooktechnieken geleerd dan mijn klasgenoten.'

Van waslijn naar leerlijn

Begeleidingssysteem Sonar (versie 7) werkt eigenlijk hetzelfde als een waslijn, zo vertellen Arnold Baijens, teamleider Mobiliteit bij het Albeda College, en Babs van der Linden van Sonar. Aan een waslijn hang je de was; binnen Sonar hang je de leeractiviteiten en prestaties van leerlingen aan een digitale leerlijn.

Het cluster Mobiliteit van Albeda Techniek gebruikt Sonar al sinds 1999. 'Het mooie is dat iedereen kan zien hoe het er met de leerling voor staat', vertelt Baijens. 'Niet alleen de

leerling zelf heeft inzicht in zijn studieloopbaan, maar bijvoorbeeld ook ouders, docenten en stagebedrijven. We houden hierbij natuurlijk wel rekening met de privacy.' Voorwaarde is wel dat iedereen achter het gebruik van zo'n systeem staat. 'We investeren veel tijd in het instrueren van de gebruikers', aldus Baijens. 'Zo organiseren we "leermeesteravonden", waarbij we praktijkbegeleiders achter de laptop zetten en hen uitleggen hoe het systeem werkt. Alleen zo krijg je Sonar bij iedereen tussen de oren.'

Samen aan de slag met de regio-praktijkschool

Een delegatie van vijf personen vertelt over de regio-praktijkschool. Het geeft nog maar eens aan dat het initiatief van AOC De Groene Welle, locatie Hardenberg, breed wordt gedragen.

De regio-praktijkschool houdt in dat leerlingen een groot deel van hun lessen volgen op bedrijven die zich in de buurt van het AOC bevinden. 'We bieden onze leerlingen een georganiseerde leersituatie, buiten de school, in de praktijk', aldus Eimert Fikse, unitmanager bij De Groene Welle. Drie voorwaarden

zorgen voor succes. 'Een dynamisch regionaal netwerk, docenten met lef en een management dat vierkant achter de medewerkers staat.'

In een aantal stellingen test De Groene Welle vervolgens bij de aanwezigen of het initiatief van de regio-praktijkschool aanslaat. Een meerderheid kan zich vinden in de stelling dat de regio-praktijkschool op elk ROC/AOC toepasbaar is. Een kanttekening van een deelnemer in de zaal: 'Het succes zal echter wel afhangen van de omstandigheden, het docententeam en de regio.'

Tijdens de aftrap van de bpv-bijeenkomst over het buddysysteem op CompetentCity werd het onderwerp snel duidelijk: verbindingen maken. Dat geldt zowel voor verbindingen tussen onderwijs, sport en bedrijfsleven als voor connecties tussen leerlingen onderling.

Jan van Grunsven, adjunct-directeur horeca, recreatie en reizen van ROC de Leijgraaf, stelde dat vmbo en mbo hun verschillende programma's meer op elkaar moeten afstemmen. Van Grunsven: 'De drempel bij de instroom van vmbo naar mbo wordt gevormd door verschillen in onderwijsrichting.'

Bedrijfsleven betrekken

De enkele tientallen geïnteresseerden bij deze bpv-bijeenkomst kregen daarom resultaten en aanbevelingen over de afstemming en inrichting van een buddysysteem in de bpv. Daarvoor is uitgebreide kennis over elkaars onderwijssysteem vereist.

Volgens Van Grunsven ervaren leerlingen het buddysysteem zoals dat nu als pilot is ingezet als erg positief. Niet alleen de verschillende scholen moeten daarvoor moeite doen: 'We moeten het bedrijfsleven directer betrekken bij het vormgeven van het onderwijssysteem.'

Titus Burgers stelde dat het buddyproject in een vroege fase van de vmbo-opleiding twee voordelen biedt: 'De leerling die in het voor hem juiste vakgebied is ingestroomd, wordt door de buddystage bevestigd in zijn juiste keuze. De leerling die door dit project wil switchen naar een andere studierichting, kan deze overstap op jonge leeftijd maken.'

Buitengewoon

De schijnwerpers waren deze middag op twee leerlingen gevestigd: vmbo-leerling Jouri van Herk en mbo'er Marjolein Mooij. In het

DAG 3

Jan Kees Meindersma: 'De Heilige Graal bestaat niet.'

Geen ziekenhuistoestan- den in het onderwijs

Het automatiseren van de bedrijfsvoering in het onderwijs blijft een delicate balans. 'Eigenlijk zoeken we allemaal naar de Heilige Graal, maar die bestaat niet', zegt Jan Kees Meindersma, sectormanager mbo bij Kennisnet, het expertisecentrum voor ICT in het onderwijs. Kennisnet presenteerde tijdens CompetentCity de resultaten van de Kennisnet Surveys 2009: Kennisontwikkeling rond ICT in de bedrijfsvoering. Hierin werd onderzocht hoe ICT-oplossingen de bedrijfsprocessen binnen het onderwijs kunnen optimaliseren.

Uit de Kennisnet Surveys 2009 blijkt vooral hoeveel vraagstukken er nog op te lossen zijn voordat die 'Heilige Graal' zelfs maar enigszins in beeld komt. Zo moet enerzijds een evenwicht gevonden worden tussen standaardisering en flexibiliteit en moet rekening worden gehouden met efficiency en betaalbaarheid. Anderzijds mogen de individuele wensen van de student en het 'didactisch optimum' niet uit het oog worden verloren. Een groot aantal instanties probeert door dit labyrint van kwesties te laveren, van mbo- en hbo-instellingen tot adviesbureaus en organisaties als MBO 2010, Platform Parell, saMBO-ICT en Kennisnet.

Processen

Het optimaal integreren van ICT-oplossingen in de bedrijfsvoering van een onderwijsinstelling begint bij het in kaart brengen van de processen binnen die instelling. En juist

hieruit blijkt de complexiteit van de bedrijfsvoering in het onderwijs. Zo scheppen bijvoorbeeld nieuwe onderwijsvormen ('van roostering naar planning') behoefte aan systemen die kunnen omgaan met meer complexe aanwezigheidsregistratie.

'De Heilige Graal bestaat niet'

En ook het vastleggen van competenties en kennis van leerlingen blijft een heikel punt, zolang er geen eenduidigheid is over het meten en vastleggen van studievoortgang zolang de cultuur in het onderwijs niet is gericht op het transparant volgen van studenten. Verdere verdieping is dan ook vereist, zo blijkt uit een afgelopen voorjaar gehouden onderzoek onder een twintigtal leden van Colleges van Bestuur van diverse opleidingen.

Case-beschrijvingen

Niet alleen op het gebied van planning en logistiek zijn vooralsnog veel ICT-vragen onbeantwoord. Ook als het gaat om managementinformatie is de automatiseringsoplossing nog niet gevonden. Wie vraagt welke informatie? Welke gegevens zijn relevant? Vragen die doorslaggevend zijn voor een helder model dat sturingsinformatie oplevert voor CvB's en middelmanagement. Medio december komen diverse case-beschrijvingen beschikbaar die hierop meer licht moeten werpen.

Patiënt = mens

Meindersma en zijn gehoor waren het roerend met elkaar eens dat gewaakt moet worden voor 'ziekenhuistoestanden'. 'Daar is de patiënt geen mens meer, maar een nummer en levert efficiency in de bedrijfsvoering alleen maar langere rijen op in de wachtkamer. Dat moeten we in het onderwijs niet willen'. Ook is voor een meer procesmatige bedrijfsvoering in het onderwijs een andere manier van denken nodig. 'Aankomend leraren moeten al tijdens hun opleiding met die manier van werken leren omgaan. Zo nee, dan kun je met de mooiste oplossingen komen, maar dan gebeurt er niks mee.'

Het cgo komt op stoom

De competentiegerichte opleidingen kunnen de vergelijking met de niet-experimentele opleidingen al op bijna alle vlakken doorstaan. Dat komt naar voren uit de cgo-monitor 2008-09 van het landelijke expertisecentrum beroepsonderwijs (ecbo). Cruciaal voor het uiteindelijke slagen is een intensivering van het contact tussen schooldocenten en leerbedrijven. Dat kan en moet nog beter, concludeerde het discussiepanel unaniem in de Rode Zaal van CompetentCity 2009.

Discussieleider Tom van 't Hek keek tegen een lange tafel aan, voor het debat over de effecten van de invoering van competentiegerichte kwalificatiedossiers. De opstelling (vier stoelen naast elkaar) was goed gekozen: de vertegenwoordiger van de leerbedrijven, van de inspectie, van de docenten en van de politiek waren namelijk eensgezind: zij zagen allen een positieve ontwikkeling en hadden vertrouwen in de toekomst. Als eerste bleek de invoering van het cgo geen terugval in de kwaliteit van de studenten te veroorzaken. De vrees bestond dat de opleidingen te algemeen zouden worden, stelde Joop Eijkelenboom, programmamanager Ondersteuning Leerbedrijven. 'Het is een grote meevaller dat het niet is gebeurd.' Staf Depla, Tweede Kamerlid voor de PvdA, is daar minder van onder de indruk: 'Je begint toch alleen aan zo'n operatie als je hoge verwachtingen hebt? Van een behoud van kwaliteit sla ik niet achterover. Over minder dan een jaar moet het cgo er al echt staan, dan denk ik dat je al verder had moeten zijn.'

Strenger

Els de Ruiter van de Onderwijsinspectie eist van de scholen dat ze tijdens de verbouwing dezelfde kwaliteit blijven leveren: 'Voor een leerling is zijn studie een 'once in a lifetime opportunity'. Dan kan het niet vanwege omstandigheden even wat minder zijn. Het is niet per se onze taak om sancties op te leggen, maar als scholen niet aan de

afgesproken doelstellingen voldoen, worden we wel strenger.'

Ondanks deze kanttekeningen blijft de discussie vervolgens optimistisch van toon: de leerbedrijven zijn meer betrokken, cgo-studenten bezitten meer soft skills en docenten zijn af en toe nog wat onzeker over hun deskundigheid op cgo-gebied, maar zien hun invloed op het onderwijs wel weer toenemen. Punt van zorg blijft wel dat een aanzienlijk deel van de docenten op roc's niet of niet volledig bevoegd zijn, terwijl ze wel dit moeilijke traject in goede banen moeten leiden.

Contact

De ondertussen aangeschoven ecbo-directeur Marc van der Meer merkt tenslotte op dat onderzoek naar de voortgang van cgo zich niet alleen op gemiddeldes moet richten. 'Dat is typisch Nederlands. Maar dan weet je niet waar het minder gaat, en wie het bijzonder goed doet. Om een sprong vooruit te kunnen maken, moet je juist de excellente experimenten eruit lichten die een voorbeeld kunnen zijn voor alle anderen.'

Doorslaggevend voor het succes van cgo is volgens het panel een toename van het contact tussen scholen en leerbedrijven. Als docenten de werkvloer van de leerbedrijven beter kennen, en de praktijkopleiders zich ook wat vaker op school laten zien, ziet iedereen 1 augustus 2010 met vertrouwen tegemoet. De diesel is in gang gezet, nu moet de turbo erop.

CompetentCity 2009 in beeld

DAG 4

Taart op je stageplek

Het was enkele dagen voor 13 oktober en op de dag zelf een gekkenhuis op de website van de 6-Daagse Beroepsonderwijs. De vierde dag van de 6-Daagse was immers de Dag van de Stagiair, oftewel Stagiair on Stage. Via de site konden stagiairs worden aangemeld voor droomstages. Daarnaast konden leerbedrijven hun stagiairs in de spotlights plaatsen door de werkplek te versieren met materiaal dat via de site kon worden gedownload. Dat laatste gebeurde massaal. En zo beleefden duizenden mbo'ers een fantastische dag. Datzelfde geldt voor Jan van Zijl. De voorzitter van de MBO Raad kreeg een (snuffel)stage bij het beste leerbedrijf van 2008: de Beveiligingsdienst van de Tweede Kamer.

Jan van Zijl waakt over de
Tweede Kamer →

Stadsdeel Bos en Lommer
laat stagiaires borrelen in
Grandcafé Fossa ↓

Fraai certificaat voor de stagiaires van
Hoek Transport ↓

Daniëlle, Roxanne en
Martika: prominent
op de voorgrond bij
OBS De Klim →

Inge van Est (de Blauwe
Egel) krijgt volop aan-
dacht van haar peuters
↓

De rollen zijn omgedraaid in
Verpleeghuis Vrijthof ↓

Stagiaire Wilma van Dolderen (links) en haar praktijkopleider Marga de Bruin

'Ik wil hier graag blijven werken'

Ook in verpleeghuis Vrijthof in Tiel werden mbo'ers warm onthaald tijdens Stagiair on Stage. De MBO krant ging op bezoek en ervoer aan den lijve hoe hooggewaarderd de stagiaires zijn.

Verpleeghuis Vrijthof is onderdeel van de Stichting Zorgcentra Rivierenland en biedt zorg aan mensen die intensieve of langdurige verzorging, verpleging, begeleiding en behandeling nodig hebben. Karin de Vogel is lid van de werkgroep 'Stagiair on Stage'. Deze tekst stond op een button die alle leerlingen in Vrijthof droegen tijdens de Dag van de Stagiair, samen met een helgroene sjaal. Karin: 'We zien deze dag als een moment om te laten zien dat we onze stagiairs zeer waarderen. Ze gaan vanavond naar de film en alle managers hebben vanmorgen een praatje gehouden op hun afdelingen. Daarin gaven ze onder andere aan waarom de leerlingen vandaag een groene sjaal dragen. Omdat ze 'groentjes' zijn: ze staan aan het begin van hun loopbaan in de zorg. En omdat groen de kleur van de creativiteit is. Stagiairs moeten creatief zijn om school en werk te combineren en ook nog tijd te houden voor hun privéleven!'

Wedstrijd

Voorafgaand aan de Dag van de Stagiair kregen alle stagiairs een brief, waarin ze werden opgeroepen om mee te doen aan een wedstrijd. De opdracht voor die wedstrijd was: 'Bedenk een activiteit met als

thema: het zijn de kleine dingen die het doen!' Stagiairs konden individueel of samen met een andere stagiair meedoen aan de wedstrijd. De jury bestond uit een voorzitter, twee cliënten, een teamleider en een activiteitenbegeleider. Winnaar werd Wilma van Dolderen met haar idee voor een rolstoeldriedaagse (vergelijkbaar met de Nijmeegse vierdaagse, compleet met gladiolen voor de mensen die de rolstoelen duwen tijdens de driedaagse). Ze werkte voorheen als vrijwilliger in de zorg en wilde zich verder ontwikkelen. Ze volgde een thuis cursus en loopt tot januari 2010 stage. Ze geeft aan: 'We draaien tijdens onze stage mee met de normale diensten. En dat moet ook, want zo merk je wat je nog moet leren. De begeleiding vanuit Vrijthof is heel goed. Ik zou hier dan ook graag willen blijven werken als mijn stage afgelopen is!'

Leerprocessen van individuen

Karin de Vogel: 'We vinden het belangrijk om verzorgenden te helpen opleiden; dat houdt ons ook bij de les. Juist omdat we verschillende doelgroepen binnen onze stichting hebben, kunnen verzorgenden breed opgeleid worden. Drie jaar geleden hebben we, samen met ROC Rivor, de omslag naar het competentiegericht leren gemaakt. Bij het competentiegericht leren draait het, meer dan voorheen, om de leerprocessen van individuen. Daar moeten bijvoorbeeld werkbegeleiders op de stageplek op voorbereid worden; alleen zo kunnen we begeleiding goed vormgeven.'

6-DAAGSE BEROEPS
OKT. 9-15 **ONDERWIJS**

DAG 5

Liever moe dan lui

Rappen en beatboxen met bewoners van een woon- en zorgcentrum. Met de paardentram door de Biesbosch. Woensdag 14 oktober was de Dag van Iedereen. Een dag waarop mbo-studenten de handen uit de mouwen staken. Motto van de dag was 'Liever moe dan lui'. Teams van mbo-studenten gingen dan ook op pad om ouderen te ontmoeten en activiteiten te organiseren. Activiteiten die aansluiten bij hun studie en die laten zien hoe veelzijdig het beroepsonderwijs is en hoe nuttig de bijdrage aan de samenleving. Tijdens de Dag van Iedereen werd bekendgemaakt dat de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen met ingang van volgend jaar een geldprijs beschikbaar zal stellen voor studentenbedrijven die een bijdrage leveren aan de "sociale cohesie".

'Rappen is spreken met je hart'

Hiphop en verpleeghuizen. Twee totaal verschillende werelden. Toch kwamen ze tijdens de Dag van Iedereen samen in het Rotterdamse Meerweide (onderdeel van De Stromen). 'Yo, wie wil er beatboxen?'

Scholen staan met beide benen in de maatschappij. Ze vormen een belangrijke schakel in de beroepsketen, maar maken ook echt deel uit van de omgeving, of zelfs van de wijk waar ze gehuisvest zijn. Respect voor iedereen die in die omgeving woont, werkt of naar school gaat, is de kurk waarop het wij(k)-gevoel drijft. En aangezien respect met begrip begint, is het belangrijk dat mensen - hoe verschillend ze ook zijn - elkaar ontmoeten, elkaar leren kennen. Vanuit die gedachte kwamen woensdag 14 oktober vier exponenten van de momenteel wellicht meest invloedrijke jeugdcultuur - hiphop - naar Meerweide. Een verpleeghuis dat echt onderdeel uitmaakt van de wijk en allerlei activiteiten opzet samen met basisscholen, buurtverenigingen en uiteraard ook het middelbaar beroepsonderwijs.

Positief

De vier hiphoppers, allen derde- en vierdejaars van de opleiding Muziek/Producer van het Albeda College, voelen zich vereerd met de uitnodiging om hier op te treden. 'We zijn hier in opdracht van ons stagebedrijf Roots & Routes', vertelt

rapper Jeremiah. 'De opdracht komt dan ook terecht in onze portfolio's. Voor deze mensen optreden is een totaal nieuwe ervaring. Maar we gaan straks gewoon ons ding doen. Dat wil zeggen: positief en met respect voor de bewoners van Meerweide. Zij hebben ons land opgebouwd. Het zijn wijze mensen, waar je nog wat van kunt leren.' Maar vandaag zijn het de ouderen die iets mogen leren. Rap gaat immers niet over auto's, mooie vrouwen en agressie. Rap is een vorm van expressie. 'Het is spreken vanuit je hart', stelt rapper/beatboxer JayKid. 'Waarbij ik vooral vertel over dingen die de wereld beter kunnen maken. Dat gaan we de mensen hier ook vertellen: rap heeft niets met guns en kettingen te maken.'

Vrijheid van meningsuiting

En dus begint het uiteindelijke optreden met een spoedcursus hiphop. Tussen het 'Que sera sera' van vaste Meerweide-entertainer Cor van der Weiden en de eerste lome beats wordt in een razendsnel tempo door rappers Jeremiah en Edilio de oorsprong van hiphop belicht. Die heeft inderdaad niets met bling bling te

maken, maar alles met vrijheid van meningsuiting. 'Je brengt je emoties onder woorden', legt Edilio uit. 'Dat kan een harde rap opleveren, omdat je over je onderdrukking praat. Maar het kan ook over de liefde gaan.' Of over het bewust worden van je eigen fouten, zo blijkt uit de rap die na de uitleg volgt. 'De dag was verpest / ik lag nog in mijn nest' klinkt het met een uitermate relaxte flow. De zaal knikt mee.

Publieksparticipatie

Na de laatste beat vraagt Jeremiah wie van de aanwezigen een kleinkind heeft dat rapt. 'Of rapt u misschien zelf? Want als u mee wilt doen, kom dan gerust naar voren!' Het publiek houdt het liever bij luisteren en applaudisseren. Dat verandert als even later JayKid en beatboxer Carlton na korte uitleg over beatboxen - 'Als je de naam "Peter" op zijn Duits uitsprekt en elke medeklinker benadrukt, ben je eigenlijk al aan het beatboxen' - vragen wie het een keer wil proberen. Een dame op leeftijd durft en krijgt een fiks applaus voor haar dappere poging. Daarna geven de vier mannen nog een staaltje van hun kunnen. Terwijl Cor van der Weiden de eerste tonen van 'Mijn Rotterdam' inzet, kijkt het viertal nog even terug op hun optreden. 'Mooi toch dat je zoiets mag doen?'

DAG 6

Het mbo krijgt nog flink wat voor de kiezen, maar staat er niet slecht voor. Daar waren de meeste deelnemers en bezoekers van het slotdebat van de 6-Daagse Beroepsonderwijs het over eens. Staatssecretaris Marja van Bijsterveldt van OCW stak iedereen een hart onder de riem, en spaarde zichzelf ook niet: 'Op veel scholen gaat het, ondanks Den Haag, heel goed.'

Gespreksleider Van der Linden polst op prikkelende wijze de meningen.

Uitkomst slotcongres:

Tijd om rust in het mbo te creëren!

Voor het slotdebat van de 6-Daagse Beroepsonderwijs had de MBO Raad op donderdag 15 oktober haar stakeholders uitgenodigd om te praten over de toekomst van het beroepsonderwijs. Rijen dik zaten ze in Lucent Danstheater in Den Haag te wachten op vragen van gespreksleider Frénk van der Linden, die ook ditmaal in een fleurige blouse prettig opviel tegenover het overwegend in grijs gestoken publiek. Van der Linden ging als vanouds prikkelend en provocerend tekeer, stookte hier en daar een zelf aangestoken vuurtje op en probeerde serieus ruzie te maken. De zaal amuseerde zich ermee, maar bleef wel verstandig op de inhoud argumenteren.

Territoriumdrift

In de eerste van drie discussierondes mochten Henk van der Kolk (voorzitter FNV Bondgenoten), Doekle Terpstra (voorzitter HBO Raad) en Bernard Wientjes (voorzitter VNO-NCW) met elkaar de degen kruisen. Op de stelling dat bedrijfsleven en mbo echt samen de baas moeten worden van het beroepsonderwijs om het goed te laten komen, vind Wientjes dat het in centraal overleg goed loopt, maar dat het uiteindelijk natuurlijk gaat om de invul-

ling daarvan op regionaal niveau. Terpstra ziet vooral in de landelijke koepels nog wel mogelijkheden voor verbetering, regionaal gaat het al prima. Ook Van der Kolk stelt dat je je moet laten leiden door de regio, en door de docenten. Van belang blijft verder dat zeker de vakbonden en het bedrijfsleven niet blijven ste-

'Het cgo verdient meer zorg, aandacht en tijd'

ken in individuele eigen meningen, maar dat ze meer de landelijke lijn representeren. Vervolgens blijven de heren in een volgende stelling over de positie van de Associate Degree (bij het mbo of bij het hbo?) hangen in een welles-nietes spelletje, door staatssecretaris Van Bijsterveldt als territoriumdrift bestempeld. Een echt heet hangijzer is de Associate Degree overigens nog niet, daarvoor gaat het nog om een te klein aantal potentiële deelnemers.

Marktwerking

In de tweede panelronde is het de beurt aan de onderwijsspecialisten van de VVD, PvdA, CDA en SP. Allen beginnen met de waarde van het mbo te onderkennen ('mbo is

goud', zegt CDA'er Jack Biskop). Op de stelling of het vmbo en het mbo onder een dak moeten, reageren de politieke woordvoerders verdeeld. De mbo-professionals in de zaal zijn eenduidiger: voor de discussie is 59% het hiermee oneens, na de discussie is dat 68%. Onder hen een op dit punt felle Jan van Zijl, voorzitter van de MBO Raad. Wel moet de aansluiting tussen vmbo en mbo verder worden verbeterd, iets wat al gebeurt door het Vakcollege en de VM2-trajecten. En terwijl driekwart van het publiek via sms laat weten tegen marktwerking te zijn op educatie- en 'leven lang leren'-gebied, is de politiek met uitzondering van Jasper van Dijk van de SP ('slecht plan, basisaanbod van educatie moet bij de overheid liggen') juist voorstander, mits het goed gebeurt. Het vraagt wel lef van de mbo-instellingen. In de derde ronde, waarin met name de regio is vertegenwoordigd, klinkt vooral de heilige driehoek 'Rust, stabiliteit en duurzaamheid' door.

Rustig bijstellen

Het mbo ziet zich hoe dan ook voor voldoende uitdagingen gesteld. Dat komt zeker in de vele discussies met de zaal tot uiting: de drempelloze instroom blijft immers bestaan, maar ook de spanning tussen BBL en BOL, de dreiging van crisisbezuinigingen en de professionalisering

van de docenten verlangen extra inzet. Van Zijl resumeert na afloop: betere kwaliteit, meer investeren in docenten, niveau 1 en 2 bij het mbo houden en verder rustig blijven bijstellen gedurende het proces. Het mbo vindt hierin 'Den Haag' aan zijn zijde. Ook Van Bijsterveldt

erkent dat er de laatste jaren veel op het bordje van het mbo terecht kwam: 'Er zijn natuurlijk problemen, maar die mogen het zicht op de goede dingen in het mbo niet wegnemen. En die zijn er voldoende. Het cgo verdient meer zorg, aandacht en tijd.'

KBA-Rapport Kiezen en Delen

Tijdens het congres werden de resultaten gepubliceerd van een onderzoek van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt KBA met daarin verschillende 'beleidsopties' voor de toekomst van het mbo. De meest geruststellende conclusie uit het rapport is dat voor een toekomstbestendig mbo geen stelselwijziging nodig is, maar dat er aan wat kleine knoppen moet worden gedraaid. Verder valt er een paradox op. Het mbo moet zijn kans grijpen als krachtige onderwijsinstelling in de regio met een brede, flexibele dienstverlening.

In ieder geval zal het mbo aan een hoger prestatieniveau moeten gaan voldoen, waarbij de volgende vijf kernopgaven centraal staan voor de komende jaren:

- 1 Optimalisering van de kwaliteit van het mbo.
- 2 Vergroten van het maatschappelijk rendement: minder uitval, betere aansluiting tussen vmbo en mbo en het vergroten van de participatie van jongvolwassen met veel afstand tot de arbeidsmarkt.
- 3 Verbeteren van de aansluiting tussen mbo-4 en hbo.
- 4 Op- en omscholing van de beroepsbevolking (Leven Lang Leren).
- 5 Intensivering van de samenwerking met het bedrijfsleven.

Uitblinker 2009:

'Dit is onwerkelijk, maar supergaaf!'

Rode koontjes, een brede glimlach en ongeloof. Ashwin Zondag (22) moet nog even wennen aan zijn status als Landelijk Ambassadeur Beroepsonderwijs 2009. De Ossenaar heeft er zin in, zoveel is duidelijk. 'Ik ga me voor de volle 100 procent inzetten.'

Dat Zondag iets in de elektrotechniek zou gaan doen, wist hij al als klein manneke. 'Ik was een jaar of vijf. Mijn vader had een voor-schakelapparaat aan een TL-starter gekoppeld, als verlichting voor zijn drive in. Ik heb zonder nadenken de starter gepakt en kreeg een flinke oplawaai. Dat was schrikken, maar ik vond het machtig mooi. Dat is altijd zo gebleven.'

Doorbijter

Toch duurde het even voordat Zondag echt zijn draai had gevonden. 'Ik ben geen fan van theorie, werk het liefst met mijn handen. Vooral op het vmbo heb ik flink gebaald. Wilde zelfs van school. Maar ik ben een doorbijter en heb, dankzij de steun van mijn ouders, doorgezet.' Wat heet! Zondag, zoon uit een kermis-familie, ontwikkelde zich op ROC de Leijgraaf tot een praktijkman met innovatieve ideeën. Zo ontwierp hij een nieuwe variant van de roll over, een bestaande kermisattractie, waarmee hij geregeld op beurzen staat.

Supervrijwilliger

Zondag ontpopte zich ook tot supervrijwilliger. 'Namens het ROC

ben ik drie keer naar Slowakije geweest om oude pc's op een economische school aan te sluiten. De technische man daar spreekt geen woord Engels of Duits. Via tekeningen heb ik toch alles duidelijk kunnen maken.' Zijn uitstapjes brachten hem ook de liefde van zijn leven, Zuzana. 'We kennen elkaar twee en een half jaar. Met kerst ga ik weer naar haar toe; kan ik meteen kijken hoe het met het project gaat.'

Uitslapen

Zondag werkt sinds twee maanden bij Kuijpers Installaties in Den Bosch, zijn voormalig stagebedrijf. 'Ik heb mijn eigen project bij de verbouwing van een fabriek en help onder meer bij het aanbrengen van nieuwe elektronische beveiligings-systemen in brand- en sluisdeuren.' Tussen de bedrijven door zal hij tijd vrij moeten maken voor zijn nieuwe functie, beseft Zondag. 'Het mbo heeft me ver gebracht. Aan mij nu de eer om het mbo meer onder de aandacht te brengen. Ik ga me voor de volle 100 procent inzetten!' En dan lachend: 'Maar eerst morgen een half uurtje uitslapen.'

Spetterend gala sluitstuk zes dagen van trots en zelfvertrouwen

Het slotgala van de eerste 6-Daagse Beroepsonderwijs op 15 oktober was het ongekennde sluitstuk van een geslaagde mbo-promotiecampagne. Vijftig Uitblinkers en honderden genodigden leefden tijdens een afwisselend programma toe naar dat éne moment: wie wordt de Landelijk Ambassadeur beroepsonderwijs 2009?

Vlinderdasjes en galajurken. Neerlands paparazzifotograaf Joop van Tellingen bij de ingang. Wie niet beter weet, waant zich deze donderdag in Event Centre Aalsmeer op de première van Joop van de Ende's nieuwste musical. Niets is minder waar. De eerste 6-Daagse Beroepsonderwijs zit erop. En dat wordt gevierd. In stijl.

Stretch limo's

'Dit is een bijzondere avond', trapt presentator John Spierings af. 'Zeker voor de vijftig Uitblinkers, stuk voor stuk studenten met talent. Met passie. En gezegend met de drie L'en: Lef, Liefde en Leren.' Dan verschijnen live-beelden van buiten. Zes stretch limo's arriveren, met daarin de vijftig sterren van wie er uiteindelijk één met de award en een cheque van 2.500 euro naar huis gaat. Applaus stijgt op als het gezelschap het Broadway Theatre betreedt. De hierop volgende film-pressie laat volgens Spierings feilloos zien waar het zes dagen lang om draaide: trots en zelfvertrouwen.

Flinke dobber

Eén ding is zeker als de uiteindelijk tien genomineerde Uitblinkers hun presentatie hebben gehouden: de vakjury krijgt een flinke

dobber aan het selecteren van de drie finalisten. Wordt het Justin Borsboom, die zijn eigen product ontwikkelde? Beveiliger Ricardo Fabel? Verzorgende Anne Gribnau, die gaat voor de glimlach van haar

'Een mbo-opleiding is een prima basis'

cliënten? Sportievelingen Stephan Heikamp of Femke Oude Ophuis? De Thaise Kanya Kittikonhawin, die in no time Nederlands leerde en haar mbo-diploma haalde? Patisserie Chris Metsemakers? Organisator René Spaan? Mireille Wever, die zelf een sollicitatieprocedure opzette en uitvoerde? Of elektrotechnicus Ashwin Zondag, als vrijwilliger actief voor een school in Slowakije?

Hoog niveau

'De presentaties waren van hoog niveau', stelt juryvoorzitter Agnes Jongerius. 'Onze keuze is gevallen op twee jonge meiden en een jong vent: Anne Gribnau, Mireille Wever en Ashwin Zondag!' Wie de winnaar wordt, bepaalt een speciale tweede jury onder leiding

van Hugo Metsers III. Maar niet nadat good old Frits Spits de drie heeft geïnterviewd. 'Mijn hart ligt bij het werken met en voor mensen', vertelt Gribnau. 'Zorg doet ertoe. Een mbo-opleiding is daarvoor een prima basis.' Door mijn uitstapjes naar Slowakije weet ik dat je zaken niet altijd volgens planning kunt uitvoeren', aldus Zondag. 'Het is continu improviseren. Iets dat goed van pas komt in mijn huidige werk!' Wever ten slotte is het ondernemen met de paplepel ingegoten. 'Ik ben er van kindsaf aan mee opgegroeid. Dat ik met mijn instelling een voorbeeld voor anderen kan zijn, lijkt me te gek.'

Volle teugen

Na een optreden van studenten van Dansacademie Lucia Marthas en een toespraak van staatssecretaris Marja van Bijsterveldt is het verlossende woord aan Metsers. 'De jury was unaniem in het aanwijzen van de winnaar. Het is een creatief iemand. Innovatief. Een persoon die volledig tot zijn recht komt in een technisch vak. Onbevangen is. Kortom, een waardig ambassadeur: Ashwin Zondag!' Fotocamera's klikken, champagne wordt ingeschonken. Van Bijsterveldt nodigt de kersverse winnaar uit om begin november naar een mbo-overleg in de Tweede Kamer te komen. En de beduusde Zondag? Die geniet met volle teugen, terwijl zijn eerste officiële taak in functie eraan komt: de pers te woord staan

De 6-Daagse leverde prachtige indrukken op van de dynamiek in het beroepsonderwijs. Een kleine bloemlezing van zes zinderende dagen.

Colofon

De MBO krant is een uitgave van het procesmanagement MBO 2010. Deze maandelijkse uitgave is bedoeld voor iedereen die betrokken is bij de invoering van competentiegericht onderwijs in het mbo.

Postbus 7001, 6710 CB Ede,
t (0318) 64 85 65, e info@mbo2010.nl, i www.mbo2010.nl

CONCEPT: Ravestein & Zwart, Nijmegen

VORMGEVING: Lauwers-C, Nijmegen

TEKST: Ravestein & Zwart

REDACTIE: Rutger Zwart (hoofdredacteur), Hans van Nieuwkerk (procesmanagement MBO 2010), Rini Weststrate (procesmanagement MBO 2010), Joris van Meel (Ravestein & Zwart), Olaf van Tilburg (Ravestein & Zwart), Walther Tibosch (MBO Raad en CvB'er Sint Lucas – De Eindhovense school) en Haye van der Werf

AAN DIT NUMMER SCHREVEN MEE: Pieter Matthijssen, Miranda van Elswijk, John van Enckevort, Paul Simons

FOTOGRAFIE: Freddy Schinkel, Rob Nelisse, Ruben Schipper, Erik Kottier, Fotonova, Robert Meijer

DRUK: BDU, Barneveld

OPLAGE: 40.000

